

CONCEPT MEMO

PROJECT	Dijkversterking en beekherstel Thorn Wessem
PROJECTNUMMER	WAB0249942
ONDERWERP	Vergunningaanvraag Gemeente Maasgouw
REFERENTIE	WAB024942
AAN	Gemeente Maasgouw
AUTEUR	Tim van der Linden
DATUM	25 juli 2025

1 INLEIDING

1.1 ACHTERGOND

Het Waterschap Limburg (hierna WL) heeft het voornemen om het dijktraject Thorn-Wessem te versterken. De dijk is op dit traject niet sterk en hoog genoeg om Thorn en Wessem ook in de toekomst te beschermen tegen hoogwater. Dit is een groot maatschappelijk belang. Met het versterken van de dijk moet ook de Thornerbeek worden verlegd. De beek loopt in de huidige ligging namelijk deels parallel aan de dijk, en met de ophoging van de dijk is er meer ruimte landinwaarts nodig. Deze beekverlegging gaat samen met natuurherstel, waarmee invulling wordt gegeven aan de eisen die volgen uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

In 2016 is een verkenning gestart waarbij samen met de omgeving en belanghebbenden mogelijke oplossingsrichtingen zijn geïnventariseerd. Deze verkenning is in 2021 afgerond waarbij de keuze voor het type en tracé van de dijkversterking en de beekverlegging is vastgelegd in de Nota Voorkeursalternatief¹. De dijk wordt daarbij zo ontworpen dat deze bij extreme piekafvoeren niet faalt op sterkte, maar op hoogte, wat wil zeggen dat in deze situatie water over de kruin van de dijk kan stromen. Op deze wijze draagt de dijk en het achterliggend gebied tijdens piekafvoeren bij aan een waterstandsaling als onderdeel van het grotere geheel aan systeemmaatregelen in het Maasdal.

De uitwerking van het Voorkeursalternatief (VKA) zoals vastgelegd in de Nota Voorkeursalternatief is onderdeel van de planstudiefase. In deze fase is het VKA uitgewerkt tot een ingepast ontwerp. Dit ontwerp is voldoende concreet om vergunningen mee aan te vragen en kan het waterschap het Projectbesluit vaststellen, dat na verstelling door Gedeputeerde Staten moet worden goedgekeurd.

Het project Thorn-Wessem geeft invulling aan doelstellingen vanuit verschillende programma's.

1. Dijkversterkingsopgave: Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP);
2. Beekherstelopgave: KRW en Waterbeheer 21^e eeuw (WB21);
3. Systeemopgave: Deltaprogramma Maas.

¹ Nota Voorkeursalternatief DT 79: Thorn-Wessem (kenmerk 2021-D17409), 16 maart 2021, Waterschap Limburg.

Deze drie opgaven zetten een transformatie in gang die invulling geeft of raakt aan een reeks belangrijke ontwikkelingen in het plangebied tussen Thorn en Wessem. Om deze ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen is door de gemeente Maasgouw een gebiedsperspectief opgesteld. De verschillende doelstellingen van deze opgaven en het gebiedsperspectief worden hieronder nader toegelicht.

Dijkversterkingsopgave

Om te borgen dat Nederland nu en in de toekomst beschermd is tegen overstromingen, is wettelijk vastgelegd dat primaire keringen periodiek worden beoordeeld². Primaire keringen die niet in orde zijn, worden versterkt. Om overstromingen in Nederland te voorkomen, wordt vóór 2050 in heel Nederland 1.500 kilometer aan dijken versterkt. Afspraken over welke primaire keringen wanneer aangepakt worden, leggen het Rijk en de diverse waterschappen gezamenlijk vast in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (hierna HWBP). Het HWBP is een alliantie van de 21 waterschappen en Rijkswaterstaat. Het doel van het huidige HWBP is het op orde krijgen van de primaire keringen die zijn afgekeurd. De primaire keringen moeten voldoen aan de wettelijke norm voor hoogwaterveiligheid die per 1 januari 2017 in werking is getreden. WL is verantwoordelijk voor de hoogwaterbescherming in haar beheersgebied. WL doet dit in samenwerking met partners als Rijkswaterstaat, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie Limburg en betrokken gemeenten. Eén van de dijktrajecten waarvoor een versterkingsopgave geldt, is het dijktraject Thorn-Wessem.

Beekherstelopgave

De Thornerbeek ligt grotendeels strak tegen de teen van de dijk. Met het versterken van de dijk blijft er onvoldoende ruimte over voor deze beek, daarom wordt de Thornerbeek op deze locatie verlegd. Daarbij ligt er voor WL de opgave om de Thornerbeek in te richten als een natuurbeek. De Thornerbeek is aangewezen als KRW-waterlichaam. De KRW is een Europese richtlijn die moet leiden tot verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren. Het doel van de KRW is dat uiterlijk in 2027 al het water in de EU-lidstaten schoon en gezond is. De Thornerbeek voldoet momenteel niet aan de functie van natuurbeek en de doelen vanuit de KRW. Daarnaast ligt er nog een opgave voor het herstel van de beekmonding. Als onderdeel van de KRW-opgave is met Rijkswaterstaat en de provincie Limburg een convenant gesloten voor herstel en inrichting van de beekmondingen in de maas ter bevordering van de KRW-doelen (o.a. vismigratie en morfologisch herstel).

Vanuit het WB21 beleid geldt als opgave dat wateroverlast vanuit regionale watersystemen moet worden voorkomen. Bestaande knelpunten moeten worden opgelost en eventuele nieuwe knelpunten als gevolg van de dijkversterking en beekverlegging moeten worden voorkomen. Een logisch en efficiënt beeksysteem is een belangrijke randvoorwaarde.

1.2 DOEL MEMO

Op basis van de Omgevingswet dienen er in deze fase een aantal (hoofd)vergunningen aangevraagd te worden o.a. bij de gemeente Maasgouw:

1. voor het vellen van houtopstanden (binnen de bebouwde kom).

Deze wordt toegelicht in onderhavige begeleidende memo. Deze memo is bedoeld als achtergrondinformatie voor de uiteindelijke aanvraag in het DSO en zal als bijlage bij de aanvraag in het DSO worden toegevoegd. De formele aanvraag is het in het DSO ingevulde formulier.

² Voorheen artikel 2.12 lid 4 Waterwet en Regeling veiligheid primaire waterkeringen 2017, per 1 januari 2024 overgegaan in de Omgevingswet.

Naast de vergunning bij de gemeente Maasgouw worden er ook in deze fase (hoofd)vergunningen aangevraagd of meldingen gedaan bij andere bevoegde gezagen:

- *Rijkswaterstaat*
Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van activiteiten in het beperkingengebied van het Rijk;
- *Provincie Limburg*
Melding én maatwerkvoorschrift voor verwijderen houtopstanden

De omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit en omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit worden later bij de provincie Limburg ingediend.

2 INFORMATIE OVER DE AANVRAGEN

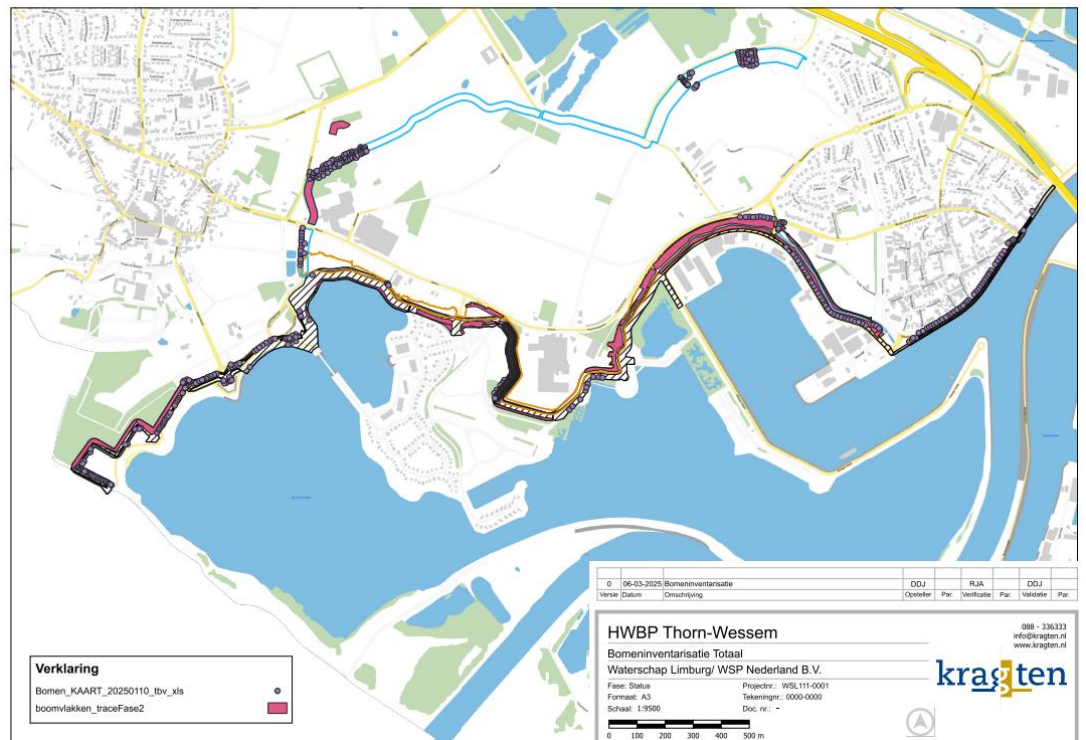
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste informatie ten aanzien van de in te dienen aanvraag.

2.1 GRONDSLAG AANVRAAG

Binnen de gemeente Maasgouw zijn de bomen die op de bomenstructuurkaart zijn ingetekend vergunningplichtig. Binnen de komgrenzen van onderhavig project worden bomen gekapt. Binnen de bebouwde kom geldt dat er zoveel mogelijk bomen behouden blijven. De meeste bomen die moeten wijken voor de ontwikkeling zijn rond de huidige loop van de Thornerbeek aanwezig. Dit betreft een oppervlakte van 8.456 m². Op de bomenkapkaart zijn alle bomen en houtopstanden opgenomen die vallen binnen de veiligheidszone van de dijk, het uitvullen van de gedempte beek en het ruimtebeslag van de beek. Uitgangspunt is dat alle bomen en houtopstanden binnen deze begrenzing worden gekapt. Uitzonderingen worden op de bomenkapkaart aangeduid. De bomeninventarisatie is toegevoegd als bijlage 3 en de bomenkapkaart als bijlage 4 van deze aanvraag.

Voor de te kappen bomen wordt een kapvergunning aangevraagd en bomen worden zoveel mogelijk op bestaande plaats terug geplant. Dit houdt in dat langs de dijk, maar buiten de veiligheidszone, binnen de bebouwde kom bomen geplant worden. Hierdoor komt de bestaande structuur zoveel mogelijk terug in het landschap. In het compensatieplan (bijlage 5 van deze aanvraag) wordt dit nader toegelicht. Ook het landschapsplan (bijlage 6) is toegevoegd ten behoeve van de herplant (of indien mogelijk behoud) van bestaande bomen.

Er zijn geen bomen buiten de bebouwde kom aanwezig die onder het gemeentelijke kapbeleid vallen. Bomen die gekapt worden waarvan de provincie Limburg bevoegd gezag is, wordt apart een melding en maatwerkvoorschrift vellen houtopstanden voor ingediend.

Figuur 2-1 Bomeninventarisatie maart 2025

Op de Bomenstructuurkaart is aangegeven welke bomen bescherming genieten en voor welke bomen geen ontheffing of kapvergunning nodig is (Figuur 2-2). De bomenkaart van de gemeente Maasgouw laat zien dat met name langs de Waage Naak en de Maasboulevard in Wessem veel waardevolle bomen staan

Figuur 2-2 Bomenkaart gemeente Maasgouw (<https://gemeentemaasgouw.nl/bomenbeleid>)

2.2 NATUUR

Voor deze aanvraag zijn de volgende beleidskaders relevant:

Gemeentelijk kapbeleid

De gemeente Maasgouw heeft voor bomen binnen de bebouwde kom een vIEWER gemaakt waarin de bomen staan waarvoor een kapvergunning nodig is. De gemeente is hier bevoegd gezag. Bomen binnen de gemeentegrenzen maar buiten de bebouwde kom vallen onder de regeling houtopstanden van de Omgevingswet (bevoegdheid provincie).

De regelgeving rondom het gemeentelijke kapbeleid van Gemeente Maasgouw is vastgelegd in de Bomenverordening gemeente Maasgouw 2021³ (Hierna Bomenverordening). Hierin wordt gedefinieerd welke bomen onder het gemeentelijk kapbeleid vallen en wanneer er een vergunningplicht aan de orde is. Artikel 2.1 van de Bomenverordening geeft aan dat Gemeente Maasgouw bomenstructuurkaart⁴ beschikbaar heeft gemaakt waarin alle beschermde houtopstanden binnen de gemeente zijn vastgesteld.

Ten aanzien van het kappen van bomen geldt een velverbod voor alle beschermde houtopstanden (Artikel 3.1 en 3.2 Bomenverordening). Voor het vellen van bomen uit het bovenstaande criteria kent de gemeente een vergunningplicht. Deze wordt afgegeven wanneer een dwingende reden bestaat voor de uitvoering van een plan (4.2 Bomenverordening). Indien een vergunning wordt verleend, geldt een herplantingsplicht. In artikel 8.2 van de Bomenverordening is aangegeven aan welke eisen de herplanting moet voldoen. Er is sprake van een 1 op 1 herplantingsplicht. Andere eisen zijn afhankelijk van de locatie van de boom. Wanneer herplanting geen optie is, dient een financiële bijdrage aan het gemeentelijk herplantingsfonds gemaakt te worden (artikel 8.3, Bomenverordening).

2.3 OMGEVINGSVERGUNNING VOOR VEllen VAN HOUTOPSTANDEN (BINNEN BEBOUWDE KOM)

Binnen de bebouwde kom geldt dat er zoveel mogelijk bomen behouden blijven. De meeste bomen die moeten wijken voor de ontwikkeling zijn rond de huidige loop van de Thornerbeek aanwezig. Dit betreft een oppervlakte van 8.456 m² (Figuur 2-1). Wanneer bomen zijn opgenomen op de bomenstructuurkaart (Figuur 2-2) van de gemeente Maasgouw zijn deze beschermd. Voor het kappen van deze bomen moet een omgevingsvergunning, onderdeel kappen, worden aangevraagd. Belangrijk hierin is dat er wordt uitgezocht of de boom is in te passen danwel te verplanten. Dit houdt in dat langs de dijk, maar buiten de veiligheidszone, binnen de bebouwde kom bomen geplant worden. Hierdoor komt de bestaande structuur zoveel mogelijk terug in het landschap.

Voor bomen die niet op de bomenstructuurkaart staan en zich buiten de bebouwde kom bevinden kan een melding en herbeplantingsplicht gelden vanuit de Omgevingswet (Bomennota, Artikel 5.1.2. Kapaanvraag). Hiervoor is de provincie het bevoegd gezag.

De voor deze ontwikkeling uitgevoerde bomeninventarisatie (bijlage 3 van de aanvraag) verschaft meer duidelijkheid over de gezondheid van de bomen. Bomen uit het bomenbestand die niet

³ https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR657629#artikel_8

⁴

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=64ae8a6beef945c18d0bcd97320f7f19>

behouden kunnen blijven moeten 1 op 1 gecompenseerd worden. Ten behoeve van deze compensatie is een compensatieplan opgesteld (bijlage 5 van de aanvraag). Al het opgaande groen in het ontwerp maakt onderdeel uit van deze compensatie. Er is hierbij zorgvuldig gekeken naar de inpassing en wenselijkheid van bomen in het gebied in relatie tot het (half)open landschap. In het Landschapsplan (bijlage 6 van de aanvraag) wordt hier nader invulling aan gegeven.

Op de dijk en in een zone van 8,5 meter langs de dijk, de beplantingsvrije beschermingszone, mogen geen bomen staan in verband met de veiligheid en stabiliteit van het dijklichaam. Dit is in de huidige situatie wel op enkele plekken het geval. De dijk krijgt dus een meer open karakter en komt iets zichtbaarder in het landschap te liggen. Buiten de 8,5 meter zone worden zoveel mogelijk bomen terug geplant. Enerzijds is dit nodig voor de compensatieopgave, echter ook vanuit landschappelijke overwegingen is het wenselijk om bomen en boomgroepen terug te planten. Hierbij is zorgvuldig gekeken naar het versterken en aanvullen van bestaande en historische laanstructuren en de schaal en karakteristiek van het landschap.

2.4 ONTWERP

De Ontwerpnota Thornerbeek (bijlage 7 van de aanvraag) biedt een toelichting bij het voorlopig ontwerp van de verlegging en herinrichting van de Thornerbeek. Het voorlopig ontwerp (VO) is een verdere uitwerking en inpassing van het Voorkeursalternatief dat in de eerdere verkenningsfase is vastgesteld. Deze nota licht de ontwerpkeuzes toe op basis van de uitgangspunten en ontwerpeisen bij de herinrichtingsdoelstellingen en de ruimtelijke en waterhuishoudkundige inpassing.

In de Ontwerpnota Dijk (bijlage 8 van de aanvraag) wordt de technische onderbouwing gegeven van het Inpassend Ontwerp van de waterkeringen. Het Inpassend Ontwerp is een ontwerp op VO-niveau met als belangrijkste doel het aantonen van de technische maakbaarheid en het definiëren van het definitieve ruimtebeslag wat nodig is om de dijkversterkingsopgave te realiseren. Op basis van het inpassend ontwerp wordt de juridische planprocedure doorlopen, waardoor het detailniveau van het inpassend ontwerp voldoende is uitgewerkt, zodat het geschikt is als onderbouwing van het (ontwerp) projectbesluit. Het Inpassend Ontwerp wordt tevens gebruikt in de aanbestedingsfase. Na gunning zal de geselecteerde aannemer dit Inpassend Ontwerp verder uitwerken tot een Definitief Ontwerp (DO) en Uitvoeringsontwerp (UO).

2.5 PARTICIPATIE

Vanaf de start van de verkenning is samen met de omgeving, waaronder inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van belangenverenigingen uit het gebied toegewerkt naar een voorkeursalternatief. Het gebied, de opgave, kansen en knelpunten zijn verkend en kansrijke oplossingen zijn uitgewerkt.

Hiervoor is waterschap Limburg in het najaar van 2016 gestart met kansensessies met de omgeving. Toen is het omgevingsproces gestart: met open vizier om de omgeving en het gebied te leren kennen, wat zijn de mooie en de lelijke plekken, wat zijn kansen, waar moeten we rekening mee houden. Deelnemers (inwoners, ondernemers, belangenverenigingen) zijn voor deze sessies gevraagd in afstemming met gemeente Maasgouw.

In januari 2017 was een eerste informatiebijeenkomst voor alle inwoners van Thorn en Wessem. Hierin zijn de opgaven, wat er staat te gebeuren, hoe de omgeving wordt meegenomen en kan participeren, en wat de planning op hoofdlijnen is, gecommuniceerd.

Er zijn tot en met begin 2021 diverse omgevingswerkgroepen, ontwerpstudio's en informatie-/inloopbijeenkomsten gehouden. Belangstellenden en belanghebbenden hebben ideeën, oplossingsrichtingen, initiatieven en aandachtspunten kunnen inbrengen.

Ook werden er keukentafelgesprekken en (inloop)sprekken gehouden en was het project bereikbaar via website, email en telefoon. Begin juli 2019 hebben bestuurders uit de regio een regionale voorzet voor vier van de zes systeemmaatregelen waaronder Thorn - Wessem opgesteld en aangeboden aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat. Op 11 juli 2019 bezocht de minister het gebied en ging in gesprek met betrokkenen over de impact van de systeemmaatregelen waaronder ook van Thorn – Wessem.

In juni 2020 heeft de minister een besluit genomen over de systeemmaatregel Thorn – Wessem. Het gebied wordt beter beschermd met een stevige dijk en het gebied tussen Thorn en Wessem krijgt een waterbergende functie bij specifieke extreme piekafvoeren. De dijk wordt zo gebouwd dat alleen in het uitzonderlijke geval van specifieke extreme piekafvoeren, water over de dijk kan stromen.

In maart 2021 is het voorkeursalternatief vastgesteld, met uitzondering van type kering bij de Maasboulevard. Het waterschap heeft weliswaar aangegeven dat haar voorkeur uitgaat naar een vaste kering, maar dat waterschap gezien de vele zienswijzen heeft gekozen voor een tussenstap: een verdiepingsslag. In de Nota Voorkeursalternatief is daarom opgenomen dat de in de verkenning onderzochte alternatieven, en mogelijke combinaties ervan, in de planuitwerkingsfase eerst meer in detail worden uitgewerkt. De uitwerking van de keuze 'vaste kering met ophogen maaiveld' is vergeleken met de voorkeur van de omgeving van een zelfsluitende kering. Dit proces is in nauwe samenwerking met de gemeente en inwoners verder vormgegeven in drie verdiepingsslagbijeenkomsten.

Het geheel van de resultaten en de conclusie zijn tijdens een Informatiebijeenkomst in april 2022 gedeeld. Op basis hiervan heeft het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg in mei 2022 opnieuw haar voorkeur voor een vaste kering bepaald. De vaste kering vormt daarmee de basis voor het vervolg van de planuitwerkingsfase.

Vanwege de coronapandemie zijn een aantal bijeenkomsten niet fysiek doorgegaan, maar zijn alternatieve, online sessies gehouden of zijn bijeenkomsten doorgeschoven zoals die van verdiepingsslag Maasboulevard. Het project was te allen tijde bereikbaar voor suggesties en vragen.

Bij de aanvraag voor de vergunningen wordt het participatieverslag toegevoegd. Vooral nog is in het ontwerp projectbesluit Hoofdstuk 9 (bijlage 8 van deze aanvraag) een hoofdstuk aan het onderwerp participatie gewijd. Het ontwerp projectbesluit is nog niet vastgesteld door Waterschap Limburg en wordt later in zijn geheel toegevoegd aan de vergunningaanvraag. Derhalve is aan onderhavige memo enkel hoofdstuk 9 van het projectbesluit 'samenwerking en participatie' toegevoegd.

3 WERKZAAMHEDEN/ACTIVITEITEN

3.1 BOUWFASERING

Met de startdatum realisatie van 3 maart 2027 en de gesloten seizoenen in acht genomen is de volgende bouwfaseringsweergave:

- Ten eerste wordt het nieuwe beektracé ontgraven. Maatgevend hierin zijn de kunstwerken (bruggen en duikers).
- Na het gereedkomen van de nieuwe Thornerbeek is er een periode (juli-aug-sept 27) waarin de bestaande Thornerbeek visvrij kan worden gemaakt en het nieuwe tracé zich kan ontwikkelen.
- In het gesloten seizoen 27-28 wordt de bestaande Thornerbeek van dijkvakken 2 en 3 gedempt. De bestaande kering blijft dan grotendeels of met minimale middelen in stand.
- Dijkvak 1 heeft een gedeelte waarin de bestaande Thornerbeek geen rol speelt. Het grondwerk van dijkvak 1 sluit vanwege de materieelinzet aan op het grondverzet van de Thornerbeek.
- De keringen en damwanden in dijkvakken 2 en 3 worden gelijktijdig uitgevoerd in zomer '28. Dit heeft impact op de omgeving en recreatievoorzieningen.
- Het aanvoeren van EK1- klei per schip voor dijkvakken 2 en 3 zijn gekoppeld en deze worden na elkaar uitgevoerd. Zo ontstaat een continu proces van aanvoer en verwerken in het weersgunstige seizoen.
- Dijkvak 4 vindt plaats in het gesloten seizoen (buiten het toeristenseizoen) en is zodanig gepland dat het straatwerk in het voorjaar plaatsvindt.
- De uitstroomvoorziening Thornerbeek is gepland in een weersgunstige periode, met inachtneming van de mijlpaal conform Hoofddijnenplanning.

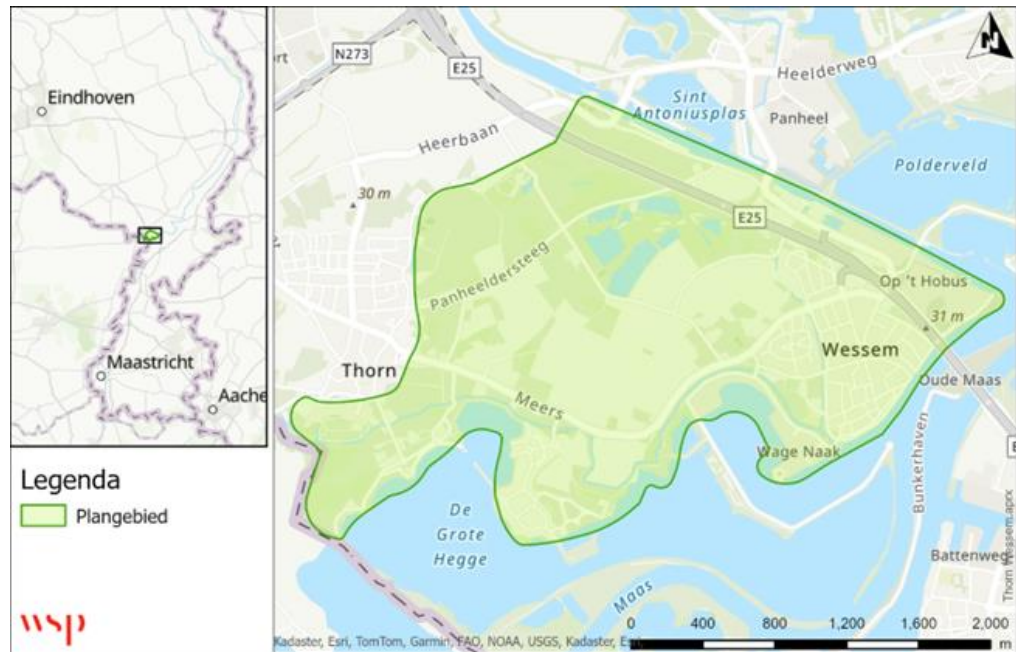
3.2 PLANNING

De globale planning van het project is:

- Maart 2025: ontwerp projectbesluit gereed.
- Oktober 2025: Ter inzagelegging ontwerp vergunningen en PB
 - Inloopbijeenkomst Ontwerp projectbesluit
- Augustus 2026: Definitief projectbesluit en vergunningen ter inzage
- Maart 2027 Start uitvoering beek en dijk

4 LOCATIE WERKZAAMHEDEN

Het plangebied van onderhavige ontwikkeling is in Figuur 1-1 weergegeven. Het plangebied is het gebied waarbinnen de maatregelen worden getroffen.

5 BIJ DE AANVRAAG IN TE DIENEN BIJLAGEN

Bijlage 1.	Memo Vergunningen Gemeente Maasgouw
Bijlage 2.	Achtergrondrapport Natuur
Bijlage 3.	Boominventarisatie
Bijlage 4.	Bomenkapkaart
Bijlage 5.	Compensatieplan
Bijlage 6.	Landschapsplan
Bijlage 7.	Ontwerpnota Thornerbeek
Bijlage 8.	Ontwerpnota Dijk
Bijlage 9.	Participatieverslag
Bijlage 10.	Machtiging Waterschap Limburg tbv aanvraag DSO
Bijlage 11.	Bomenkapkaart met kadastrale percelen